

Interviu cu Nicolae Manolescu

Ștefănescu a plecat de la „România literară” de bună voie și nesilit de nimeni.

Ca și Adriana Bittel, Gabriel Dimisianu sau Ioana Pârvulescu. Lui Daniel Cristea-Enache i-am întrerupt colaborarea (nu făcea parte din redacție) pentru că a abuzat de încrederea pe care i-am acordat-o.

CULIȚĂ IOAN UȘURELU:*În 1987 trebuia să-mi dau gradul I în învățământ. Se știa că eram un adversar al tuturor lingăilor, activiștilor și nulițăților din Inspectoratul Școlar Vrancea. Mă temeam că toți aceștia vor interveni pe lângă coordonatorul lucrării pentru a nu-mi acorda gradul, care însemna prestigiu, bani... Iată de ce eram obligat să aleg o persoană recunoscută pe plan național pentru presti-giul profesional, pentru incoruptibilitate, pentru verticali-tate... Puțini îndeplineau condițiile mele... Primul erați dv. Ați fost acel Deus et machina (Salvator Providențial), pentru că, bănuiesc, n-au avut curaj să vă abordeze în sensul temerilor mele. Credeți că ați rămas omul de atunci? Tăvălugul istoriei nu v-a schimbat(în bine sau în rău)?*

NICOLAE MANOLESCU:Ar trebui să-mi spuneți dum-nevoastră dacă se vede pe mine vreo urmă a tăvălugului istoric. În ce mă privește, sper că am rămas același.

C.I.U:*Nu știu dacă vă mai amintiți, dar prin 94-95 v-am întâlnit pe stradă în București. Eu eram supărat pentru deviațiile, chiar aberațiile politice ale lui Ion Iliescu. Știindu-vă apropiat de acesta , v-am întrebat dacă înțelegeți ce se întâmplă cu președintele în care am crezut. Mi-ați răspuns că de la o anumită funcție în sus, nu mai contează... Astăzi, dv. sunteți ambasador, președintele U.S.R, directorul "României literare"...etc. De cine și de ce mai țineți cont?*

N.M:Nu prea înțeleg întrebarea. În 1994-1995 eram în opoziție, nu la putere. Iar cu dl. Iliescu aveam (și am) o relație pe care o consider corectă. Nu mă pot lăuda că i-aș fi fost apropiat. Nu-mi amintesc ce voiam să zic prin aceea că de la o anumită funcție în sus nu mai contează. Cont, am ținut și țin în continuare de buna cuviință în raporturile cu oamenii și de convingerea că nu trebuie să faci rău nimănui. În măsura posibilităților, încerc să fac cât bine pot.

C.I.U:*După ce ați simbolizat Reperul, Criticul, Critica, din 1990 ați abandonat cronica literară, fapt resimțit ca o traumă la nivelul literaturii noastre. În prezent, ce ați dori să se creadă, să se spună despre dv.? Numai de bine? Cum primiți criticile? Alex. Ștefănescu, Daniel Cristea Enache etc. au plecat de la revistă...Și-au permis unele critici neobiective?*

N.M:Vă dați seama că, după o viață întreagă în care i-am „criticat” pe alții, am învățat măcar atâta, încât să accept, la rândul meu, criticile. Ștefănescu a plecat de „România literară” de bună voie și nesilit de nimeni. Ca și Adriana Bittel, Gabriel Dimisianu sau Ioana Pârvulescu. Lui Daniel Cristea-Enache i-am întrerupt colaborarea (el nu făcea parte din redacție) pentru că a abuzat de încrederea pe care i-am acordat-o.

C.I.U:*Faptul că, alături de alții (Ana Blandiana, Vladimir Tismăneanu etc.) sunteți prezent la Muzeul Comunismului din București, la Expoziția "Epoca de Aur-între*

realitate și propagandă”, la secțiunea ”Proletcultura” cu câteva din articolele dedicate ”omului nou” vă supără, vă enervează sau vi se par firești asemenea acțiuni? În fond, ce contează ? Omul, care poate avea slăbiciuni, sau opera?

N.M:Ce am scris e bun scris. Problema nu e bine pusă: cele două sau trei articole de pe când aveam 22-23 de ani, înainte de orice speranță de „liberalizare” a sistemului, pe care le-am publicat ar trebui raportate la cele câteva mii pe care le-am publicat ulterior. E și cazul lui E. Simion și al tuturor criticilor generației noastre. Și, apoi, recitiți-le: păcatul lor e unul venial: clișeul, limba de lemn.

C.I.U:*Se vorbește destul de rar despre eseistul Nicolae Manolescu(deși aveți șapte volume de ”Teme”), despre prozator nici atât, chiar dacă se recunoaște că aveți talent... Pe când un volum de proză scurtă, pe când un roman al unei cariere și al unei vieți de excepție (inclusiv cea politi-că), în care ați cunoscut ”oameni care au fost”și care sunt?*

N.M:N-am de gând să public proză scurtă. Sunt critic, nu prozator.

C.I.U:*Cineva a spus, după apariția ”Istoriei critice a literaturii române. Cinci secole de literatură”, că va fi ”cel mai mare generator de bârfă”. Nu a fost așa, ci doar mâhnirea unora că n-au fost incluși, alții, cu prestață și încă în viață, s-au văzut doar amintiți, unii greșit, după ei, commentați....Așadar, ”capriciul” dv., la care ați lucrat 25 de ani, în care ați dorit să apară un material ”incontestabil sau contestabil” pentru simplul fapt că este o carte și nu o biblie, v-a produs bucurii sau doar mari supărări?*

N.M:Nici bucurii, nici supărări. repet: credeți că am scris critică o viață fără să învăț un lucru atât de simplu cum ar fi acela de a nu mai pune preț pe opinii?

C.I.U:*Vâzând mențiunea dv. din ”Istoria critică...” despre Nicolae Breban, cum că ”ar fi putut fi un mare scriitor dacă ar fi avut mai mult discernământ”, dar și că este printre pușinii care ar merita premiul Nobel (ați spus-o într-un interviu), sunt oarecum descumpănit... Cum susțineți afirmațiile?*

N.M:Nu-mi amintesc să fi spus că N. Breban ar merita Premiul Nobel. Premiul cu pricina se acordă după alte criterii decât acelea de valoare. Dacă ar fi după mine, N. Breban l-ar merita. Chiar dacă, din lipsa spiritului critic, nu e un mare romancier.

C.I.U:*Când ați venit la Focșani (1987), s-a discutat mult despre literatura veche și cea nouă, despre Alecsandri, Coșbuc, Goga, care, spuneți atunci, nu sunt scriitori, despre Liviu Ioan Stoiciu , pe care îl susțineți în totalitate. În prezent, LIS este, într-un fel, marginalizat... Sunteți implicat?*

N.M:Liviu Ioan Stoiciu nu e marginalizat. E un poet adevărat. Indiferent de diferendurile dintre noi.

C.I.U:*Scrieți că ”literatura generației 2000... este o literatură egoistă, egocentristă, senzuală, superficială, interpre-tează cuvântul ca pe o libertate a expresiei, de unde aspect-ul frecvent pornografic....”Critici foarte documentați și care , de obicei, sunt aspri cu ”Istoria...” dv., vă laudă pentru această observație, deși , spun ei, nu vreți să vedeți că prezenteismul noilor generații este ” ultimul reziduu al postmodernismului”... Se pare că paragraful respectiv l-ați scris cu mâna cea bună...Cu mâna cea rea ați scris aproape toată ”Istoria...”, nerespectând titlul Introducerii, ”Istoria literaturii la două mâini”. Sunt atacuri nedrepte și nedocumentate sau realități contestabile”, cum prevedeați deja?*

N.M:Nu știu dacă „prezenteismul” e o consecință a postmodernismului. Oricum, observația mea de acum 10-15 ani nu mai este valabilă astăzi.

C.I.U:*Sunteți considerat de unii promotor al canonului, iar de alții (or fi dușmanii dv. declarați?) chiar ideolog al Școlii Resentimentului. Toate aceste păreri s-au acutizat*

după apariția celebrului număr 265 al "Dilemei" din 1998, când dv. și alte mari personalități v-ați propus anularea mitului "poetului național". Sunteți adeptul inexistenței variantelor naționale în canonul occidental, totul fiind dominat de estetic. Bloom demonstrează însă că esteticul nu poate fi creat decât din "singularități". Ca și dv., afirmă că esteticul este parte indestructibilă a canonului, dar - și aici vă despărțiți total- "singularitățile" formează tocmai națio-nalul... Un scriitor canonic este atât de viu încât stimulează controversele. Exact ce se întâmplă cu Eminescu.. Și atunci n-ar trebui considerat ca până în 1998, POET NAȚIONAL?

N.M: Nici vorbă de resentiment. Nici vorbă de canon. Nu l-am „anulat” pe Eminescu. Am cerut să fie tratat ca orice poet. Mare sau mic. Și să fie citit, nu citat.

C.I.U: *În 1968 s-a dat la topit antologia scrisă de dv. Și intitulată "Poezia română modernă. De la George Bacovia la Emil Botta". Esteticul pe care-l promovați v-a făcut să treceți în antologie și poeme de ale lui Radu Gyr și ale altor "dușmani ai poporului". Cenzura n-a prea gustat... esteticul. Această experiență v-a făcut să scrieți, din acel moment, "la două mâini" antinomice ?*

N.M: Cenzura n-a gustat faptul că în antologie erau prezenți poeți „nereconsiderați”. E adevărat, că un an ori doi mai târziu, reconsiderarea se produsese.

C.I.U: *Grupul GDS din România a avut și are un rol important în literatura, în cultura noastră. Criticii grupului reproșează acestuia că a împărțit cultura în adepți ai GDS și restul... Dar în rest intră majoritatea, care a produs opere, ceilalți, GDS-iștii, au cam puține opere adevărate. Nu ești în grup, zic aceeași critici, nu există... Din câte vă cunosc, știu că, de obicei, sunteți de partea OPEREI și nu a persoanelor... În acest caz?*

N.M: E o exagerare. Grupul GDS, din care eu n-am făcut parte, n-a pretins niciodată că deține vreun control al lumii culturale. Nu ești gdesist nu există, e o eroare. Nu sunt gdesist și totuși, sper, exist.

C.I.U: *"Istoria.." dv. arată că păstoriți o Uniune cu foarte puțini scriitori. Când o s-o reeditați, nu v-ați gândit să reveniți asupra unor aprecieri, iar numărul persoanelor să fie mărit, mai ales că mulți au fost trecuți cu vederea? Adrian Marino, spre exemplu... Sau lăsați reeditarea pe seama altora? Deși nu se vede vreun urmaș în critica pe care ați promovat-o...*

N.M: Nu e nicio legătură între „Istorie” și USSR. Una e opera mea, alta e o asociație de breaslă. Asociație în care e firesc să existe scriitori de toată mâna. pe care eu, ca președinte, îi tratez în mod egal. Le pretind să mă trateze ca președinte, nu ca autor al „Istoriei”. Selecția este esențială într-o istorie. Îmi asum fiecare nume selecționat, respectiv, lăsat pe dinafară.

C.I.U: *În definiția dată de dv. criticului, ca și în alte împrejurări, ați afirmat că ați citit numai din obligație. Lectura, acest "viciu nepedepsit", a fost foarte rar de plăcere (doar "Teme"). N-ați dori acum, după 53-55 de ani de lectură obligatorie, să stați într-o căsuță la deal sau la munte, singur sau cu persoana iubită, fără prieteni, fără dușmani, fără televizor, fără...? Doar cu natura binefăcă-toare, cu cerul albastru și....câteva cărți...de*

N.M: N-am spus asta. Unde plăcere nu e, nimic nu e. Nici în viață, nici în critică. Stau, la munte, într-o căsuță, exact cum ziceți dumneavoastră. Doar că nu mai mult de 7 zile pe an.

